

УДК 94(477) «1927/30»
DOI

ПЕРЕДВИБОРЧА БОРОТЬБА ТА ПАРЛАМЕНТСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ОСТАПА ЛУЦЬКОГО В 1928–1930-Х РР.

Деревінський Василь Федорович,
*доктор історичних наук, професор,
професор кафедри політичних наук і права
Київського національного університету будівництва і
архітектури
vasylodr@ukr.net
orcid.org/0000-0001-5967-2328*

Метою є розглянути діяльність О. Луцького щодо забезпечення функціонування речників української спільноти в представницьких органах влади Польщі у 1928–1930-х рр. Зазначена мета передбачала проаналізувати такі науково-дослідницькі завдання: участь О. Луцького в передвиборчій боротьбі до польського сейму 1928 р., діяльність О. Луцького на посаді посла польського сейму. **Методологічною основою** дослідження послужив конкретно-історичний, порівняльний та історико-аналітичний методи. Використано принципи об'єктивності, історизму, багатофакторності.

Результати та висновки. В ході проведеного дослідження встановлено, що О. Луцький обрав для себе шлях боротьби за відродження Української державності політичними методами. Він відстоював ідею утворення єдиного українського національного фронту, що був ефективним інструментом для здобуття політичного суверенітету українського народу. Під час виборів до польського парламенту 1928 р. О. Луцький наполягав на створенні як спільного українського національного виборчого блоку, так і виборчого блоку національних меншин Польської держави. Вибори розглядав як можливість здійснювати легальну пропаганду українських ідей, які сприятимуть консолідації українців.

Стверджено, що незважаючи на очевидність втрати певної кількості мандатів через репресії польської влади, він вважав, що участь українських політичних організацій у виборах є потрібною. Для українського суспільства його обранці у місцевих органах влади і польському парламенті були виразниками і захисниками інтересів національної спільноти як перед польською владою, так і на міжнародній арені. В польському парламенті О. Луцький практично реалізовував те, про що говорив на виборах: розбудовував українське національне життя в своєму окрузі, відстоював економічні інтереси українських виборців, на міжнародних форумах домагався права українському народу на самовизначення.

Ключові слова: О. Луцький, УНДО, парламент, сейм, вибори.

ELECTION STRUGGLE AND PARLIAMENTARY ACTIVITIES OF OSTAP LUTSKYI IN 1928–1930

Derevinskyi Vasyl Fedorovych,
*Doctor of Historical Sciences, Professor,
Professor at the Department of Political Science and Law
Kyiv National University of Construction and
Architecture
vasydr1@ukr.net
orcid.org/0000-0001-5967-2328*

The aim is to examine the activities of O. Lutskyi in ensuring the functioning of representatives of the Ukrainian community in representative authorities of Poland in 1928–1930s. The stated purpose involved analyzing the following research tasks: O. Lutskyi's participation of O. Lutskyi in the pre-election campaign for the Polish Sejm in 1928, activities of O. Lutskyi as an ambassador of the Polish Sejm. **The methodological basis** of the research was concrete-historical, comparative and historical-analytical methods. The principles of objectivity, historicism, multifactoriality are used.

Results and conclusions. In the course of the conducted research, it was established that O. Lutsky chose for himself the path of struggle for the revival of Ukrainian statehood by political methods. He advocated the idea of forming a unified Ukrainian national front, which was an effective tool for gaining the political sovereignty of the Ukrainian people. During the 1928 Polish parliamentary election O. Lutskyi insisted on the creation of both a joint Ukrainian national electoral bloc and an electoral bloc of national minorities of the Polish state. He considered the elections as an opportunity to carry out legal propaganda of Ukrainian ideas, which will contribute to the consolidation of Ukrainians.

It was stated that despite the obvious loss of a certain number of mandates due to the repression of the Polish authorities, he believed that the participation of Ukrainian political organizations in the elections was necessary. For

Ukrainian society, its elected officials in local authorities and the Polish parliament were the representatives and defenders of the interests of the national community both before the Polish authorities and in the international arena. In the Polish parliament, O. Lutskyi practically implemented what he talked about during the elections: he built Ukrainian national life in his district, defended the economic interests of Ukrainian voters, and at international forums sought the right of the Ukrainian people to self-determination.

Key words: O. Lutskyi, UNDO, parliament, Diet, elections.

Вступ. Остап Луцький був однією зі знакових постатей, що здійснювала вплив на розгортання українського національного життя на західноукраїнських землях у 1920–30-х рр. Ще до Першої світової війни він брав активну участь у громадсько-політичних подіях, парламентських виборах, кооперативному русі. Під час Першої світової війни проявив себе як хоробрий офіцер, став ад'ютантом архикнязя Вільгельма Габсбурга (Василя Вишиваного). У 1918–1919 рр. захищав Українську державу від польської збройної інтервенції, працював у складі української місії, що вела переговори з польським урядом про мир. Тому вивчення його активної діяльності має наукове значення як в контексті розвитку біографічного напрямку історичних студій, так і розгляду впливу постаті О. Луцького на перебіг історичних подій.

Перша розвідка у вигляді невеликої брошури про О. Луцького з'явилася ще у 1952 р. (Качор, 1952). З початком 1990-х рр. почастишали публікації про О. Луцького як літератора (Ільницький, 1991). Однак поодинокими є праці, в яких розглядається його військова та громадсько-політична діяльність. Зокрема, є статті про нього як кооператора (Драгомирецька, 2017) чи військовика (Деревінський, 2018). Різномасштабну діяльність О. Луцького відображено у книзі «Муза і чин Остапа Луцького» (Муза, 2016). Зважаючи на обмежену кількість праць про О. Луцького та значний його внесок у громадсько-політичне життя української спільноти з кінця ХІХ і до 40-х рр. ХХ ст. його постать залишається актуальною темою для наукових досліджень.

Мета статті – розглянути діяльність О. Луцького щодо забезпечення функціонування речників української спільноти в представницьких органах влади Польщі у 1928–1930-х рр. Зазначена мета передбачає проаналізувати такі науково-дослідницькі завдання: участь О. Луцького в передвиборчій боротьбі до польського сейму 1928 р., діяльність О. Луцького на посаді посла польського сейму.

Становище західноукраїнських земель та утворення УНДО

З 1919 р. територія Галичини і Волині потрапили під польську окупацію. Рада послів Антанти у 1923 р. остаточно визнала за Польщею право володіти Галичиною за умови дотримання прав українців. Проте ця умова так і залишилася декларативною. На окупованих територіях реалізовувалися асиміляційні практики. Ще у 1920 р. скасували всі органи місцевого самоуправління, а влада перейшла до урядових комісарів. Відбувався наступ на українську мову, освіту, пресу, організації. Українським територіям була визначена роль аграрно-сировинного придатку для Польщі, тому інвестиції у промисловий розвиток не пе-

редбачалися або були обмежені. В цей аграрний край розпочалося масове переселення польських колоністів (осадників). У 1922 р. польська влада всупереч міжнародним зобов'язанням провела вибори до польського парламенту. Метою залучення українського населення до виборів польського сейму і сенату показати країнам Антанти, які мали остаточно вирішити майбутній політичний статус окупованих Польщею українських земель, що українці є лояльними до Польщі. Тому більшість українців попри утиски польської влади вдалися до бойкоту виборів. В результаті, у Галичині на виборах до сейму проголосувало 38,2%, до сенату – 35,3%. На польських етнічних територіях у виборах взяли участь 68–87% виборців. Попри такий результат західні країни проігнорували український протест. Тож, Рада послів Антанти ухвалила 14 березня 1923 р. 25-річне право Польщі володіти окупованою українською територією (Сінкевич, 2020: 39).

За таких умов українські активісти повели боротьбу за відстоювання прав української спільноти. Ця боротьба мала легальний і нелегальний вимір, здійснювалася на громадсько-політичному, культурно-релігійному і економічному відтинках. Потужною підпільною організацією була Українська військова організація (УВО), що згодом реорганізувалась в Організацію українських націоналістів (ОУН).

В легальному секторі найбільшу підтримку мала політична партія Українське національно-демократичне об'єднання (УНДО). Вона виникла в 1925 р., в ході об'єднання низки українських політичних угруповань. Керівником партії став редактор української щоденної газети «Діло» Дмитро Левицький. В склад Центрального комітету УНДО увійшов відомий своєю довоєнною політичною діяльністю та активною позицією в процесі української партійної консолідації О. Луцький. УНДО згуртувала в своїх лавах авторитетних українських діячів. На думку активного члена УНДО Івана Кедрин-Рудницького, ключовими постатями партії були три особи: Дмитро Левицький, Володимир Кузьмович та Остап Луцький (Кедрин-Рудницький, 1976: 185). Усі члени партії схилилися перед їхнім моральним авторитетом, захоплювалися невтомною наполегливою результативною працею.

Новоутворена партія ставила своєю основною політичною метою боротися за здобуття самостійної соборної демократичної Української держави на всіх українських етнічних землях. Не визнавала жодних міжнародних договорів, що суперечили праву українського народу на політичне самовизначення та відкидала законність чужого панування на українських землях. Відновити

державу передбачала за допомогою легальних методів діяльності. О. Луцький поділяв ці погляди, хоча й не заперечував інші методи. Вважав за потрібне, щоб українські організації, що застосовували різні методи боротьби, узгоджували між собою свою діяльність.

Передвиборча боротьба 1928 р.

Народний комітет УНДО розглядав вибори як своєрідну маніфестацію українськості окупованих Польщею земель та інструмент захисту від переслідувань для оборонців українського національного життя. Подібну позицію зайняла УВО, що сприяла здобуттю мандатів тим, хто міг вести у варшавському парламенті боротьбу в обороні українського населення (Гаврилів, 2012: 151).

Керівництво УНДО закликала всі організації згуртуватися в спільний національний виборчий блок, щоб об'єднаними зусиллями звести до мінімуму польські законодавчі перешкоди. Однак єдності не вдалося досягти. До виборчого об'єднання УНДО приєднався лише Селянський Союз та безпартійні волинсько-холмські діячі. Більш успішним виявились заходи щодо створення виборчого блоку непольських народів. 28 листопада 1927 р. Блок національних меншостей проголосили офіційно створеним. До нього увійшли представники українців, білорусів, німців, литовців та євреїв (за винятком галицьких євреїв). Українські кандидати отримали 50% місць у списку блоку, з огляду на те, що український народ був найбільшою непольською національною спільнотою держави. Очолив список блоку лідер УНДО Д. Левицький, другим був єврей І. Грюнбаум, третім білорус Ф. Єремич, четвертим у списку значився німець Є. Навман.

На засіданні ЦК УНДО 9 січня 1928 р. затвердили кандидатуру О. Луцького на посла до польського сейму від Блоку національних меншин по Стрийському виборчому окрузі № 52. Округ охоплював такі міста: Стрий, Дрогобич, Турку, Долину, Сколе, Калущ. Разом з ним у виборчому списку блоку по цьому округу висувались ще десять осіб (ЦДІАУ, м. Львів, ф. 344, оп. 1, спр. 406, арк. 9).

Загалом у Стрийському виборчому окрузі зареєстрували 23 виборчі списки партій та виборчих блоків. Українські партії були представлені Блоком національних меншин, Сел-Робом (правицею), Сел-Робом (лівицею), Українською селянською організацією, Українським народним союзом (УНС) та руським списком. Поряд з ними у виборах на окрузі брали участь чотири польських та п'ять єврейських об'єднань.

Остапа Луцького призначили керівником виборчого штабу Блоку національних меншин Стрийського виборчого округу. Багатолітній організатор національного життя Стрийщини І. Куровець, який очолював список блоку на окрузі, на той час мешкав у Львові і не міг займатися організацією виборів на місці. Тому О. Луцький, який йшов другим номером у списку, займався всією підготовчою роботою до виборів. Осідок виборчої канцелярії знаходився в приміщенні стрийської агенції «Дністер».

Особливої уваги О. Луцький надавав фінансовому забезпеченню виборчої кампанії. Левову частину витрат кампанії покрила грошова вкладка О. Луцького в розмірі 2 тис. злотих. Ще 30 злотих вніс І. Куровець та 950 злотих ЦК УНДО (ЦДІАУ, м. Львів, ф. 344, оп. 1, спр. 411, арк. 34). Загальний кошторис витрат становив 4 965 злотих. Кошти зі стрийського виборчого фонду спрямовувалися на оплату державного чиншу за функціонування повітової канцелярії, працю секретаря канцелярії, поточну діяльність виборчих комітетів у різних містах виборчого округу (зокрема, Долини, Сколе, Болехова, Калуща та ін.), друку та розклеювання виборчих афіш, праці агітаторів, організації віч, подорожніх витрат під час передвиборчих поїздок тощо.

Завдяки зусиллям О. Луцького у всіх населених пунктах виборчого округу проводилися передвиборчі віча та інші заходи. На багатьох з них виступав він особисто. Географія його передвиборчих поїздок була доволі широкою та інтенсивною. Він брав участь на вічах в Калущі, Войнилові, Синевідську Вижнім, Конюхові, Стрию, Болехові, Перегінську, Лавочному, Братківцях та інших. Крім того, він як член ЦК УНДО виїздив підтримувати кандидатів від блоку на інші виборчі округи.

Остап Луцький у своїх виступах аналізував причини недавніх невдач, змальовував трагізм української дійсності та окреслював як необхідною діяти. Наголошував на героїчних подвигах молодого покоління галицької молоді, котре організовано піднялося захищати рідну землю зі зброєю в руках. Для виходу із того тяжкого становища, що склалося після польсько-української війни, закликав згуртуватися в кооперативах, читальнях «Просвіти», створювати молодіжні організації: «Соколи», «Луги» тощо. Бо лише в такий спосіб українство могло зміцнитися економічно і піднятися культурно і політично. Зазначав, що українці мають орієнтуватися лише на свої власні сили (Передвиборчий, 1928). Палкі слова О. Луцького сприймалися слухачами. Його промови часто переривалися оплесками і гучними окриками «Слава!» . А віча завершувалися співом «Ще не вмерла Україна» та «Не пора».

Польська влада намагалася завадити О. Луцькому проводити передвиборчу роз'яснювальну роботу. Нерідко підіслані владою провокатори влаштовували демарші на вічах, що призводило до їх розпуску поліцією. Так, під час виступу О. Луцького на вічі у Сколі 1 лютого 1928 р. до залу вдерлися польські провокатори під проводом Малітовського і почали кричати та свистіти. Комісар поліції скористався цим і розпустив збори. Інколи завдяки тактовності і виваженості О. Луцького вдавалося втихомирити провокаторів і не допустити закриття віча. Подібне сталося 29 лютого 1928 р. у Турці, де польські провокатори видавивши двері вломилась до зали, а поліція «не змогла викинути їх». Стараннями О. Луцького та президії зборів вдалося нейтралізувати цей конфлікт.

Періодично з боку влади створювались й інші перешкоди. Переслідували агітаторів, конфіско-

ували виборчі афіші, брошури, арештовували учасників виборів тощо. До агітації за польські партії долучали також поліцію. Здійснювались заходи спрямовані викликати розкол в українському середовищі, посилити передвиборчі позиції пропольських сил тощо («Мобілізація», 1928)

Попри польські надуживання, репресії та обман на виборах до сейму проголосувало по Стрийському повіту 90–95% виборців. В цілому у 52 виборчому окрузі взяло участь 239 218 осіб з 305 796 внесених у список. Блок національних меншин набрав найбільшу кількість голосів – 100 437, здобувши 4 посольських мандати. За ним йшов польський безпартійний блок, який підтримало 70 102 виборців, що дало йому можливість отримати 2 мандати до сейму. Жодна інша партія чи виборчий блок своїх кандидатів у послы не змогли провести. Від Блоку національних меншин до сейму потрапили Іван Куровець, Остап Луцький, Дмитро Великанович та Іван Блажкевич.

В інших виборчих округах Блок національних меншин також здобув низку мандатів. В Тернопільському виборчому окрузі отримав 4 місця, в Золочівському – 4, Львівському – 3, Станіславському – 2, Перемишльському – 1, на Волині – 1. Загалом УНДО вдалося провести до польського парламенту 23 послів та 9 сенаторів. В ході виборів 1928 р. до польського парламенту увійшла найбільшу кількість українських представників, порівняно з іншими виборчими кампаніями 1920–1930-х рр. До сейму потрапили 46 послів-українців, а до сенату – 11 (Проект, 2017: 57). За всі українські списки партій та виборчих блоків у Галичині проголосувало 49,7% виборців, польські – 40,8%, єврейські – 9,5%.

4. Парламентська діяльність

Українські послы і сенатори утворили Українську Парламентську Репрезентацію (УПР), яка отримала представництво у Президії сейму. До обов'язків членів клубу входило захищати національні й політичні інтереси українського населення Галичини, Волині, Холмщини й Підляшшя шляхом подання внесків та інтерпеляцій до сейму і сенату, вести агітаційну роботу на місцях у душі загальної політики клубу.

Провідники УНДО розуміли, що матимуть обмежений вплив на ухвалення законопроектів. Тому розглядали мандати послів як інструмент фінансування роботи керівників осередків УНДО. Важливим завданням діяльності послів від УНДО було саме дбати про розбудову повітових осередків партії та повітового українського національного життя. Кожен з послів закріплювався за певним округом. Так, О. Луцький опікувався Стрийщиною та суміжними повітами.

Вважаючи польський парламент місцем важливої політичної боротьби за національні права українського народу, Українська Парламентська Репрезентація висунула своїх представників до більшості парламентських комісій. Від УПР віце-маршалком сейму обрали Володимира Загайкевича, а віце-маршалком сенату Михайла Галушинського. Остап Луцький став членом бюджетної, а згодом господарської комісії.

Як в УНДО, так і в сеймі О. Луцький відзначався як фахівець з економічних справ і як майстерний промовець. Послідовно став відстоювати в сеймі права українських культурних і господарсько-кооперативних установ. У першій за свою каденцію посла промові при генеральній бюджетній дискусії 31 січня 1929 р. О. Луцький розкритикував надмірне втручання держави в економіку та встановлення високих податків. Наголосив, що покращення господарського життя є проблематичним через колосальні внутрішні проблеми Польської держави, спричинені окупацією українських, білоруських та литовських земель. Адже великі видатки з бюджету польська влада витрачала на непродуктивні цілі – на військо (30%) і поліцію, щоб забезпечувати контроль над окупованими територіями.

Піддав О. Луцький критиці колоніальну політику щодо українського сільського господарства та промисловості. Незважаючи на безземельне становище українського селянства, наголосив він, польська влада віддала сотні гектарів землі військовим і цивільним польським колоністам. Три тисяч працівників залізниці, що працювали ще з австрійських часів, не прийняли на роботу через їхнє українське походження. Уряд не надав жодної компенсації за руйнування господарств заподіяних Першою світовою війною. Не надав виплат за реквізиції тощо. Коли ж якась допомога надавалася, то лише польським колоністам, а український народ змушений був самостійно шукати вихід з важкої ситуації. «І тямте, – підсумував свій виступ О. Луцький, – вільним має право називатися той, хто радіє, коли з ним вільно ідуть добровільно. Хто в ХХ столітті бажає володіти рабами, то й у глибині душі тільки раб, що лиш утік з неволі» (ЦДІАУ, м. Львів, ф. 398, оп. 1, спр. 9, арк. 3).

Впродовж 1928–1930-х рр. українські послы внесли 451 поправку до законопроектів, а також пропонували свої. Однак польська проурядова парламентська більшість відкидала проекти законів спрямовані на покращення становища українського народу. Тому в основному для українських послів парламент виконував роль політичної трибуни, що дозволяла озвучувати український політичний погляд на події, які відбуваються в Польщі, а посольський імунітет істотно полегшував політичну діяльність українських політиків у краї та на міжнародній арені. Парламентська діяльність дозволяла також отримати досвід легальної політичної боротьби та участі в державних структурах влади для українських службовців і політиків.

Послы від УНДО використовували різноманітні міжнародні зустрічі і форуми, щоб доносити до світової громадськості інформацію про українське питання. Так, від 1928 р. вони брали участь в складі єдиної польської делегації на щорічних конгресах Міжпарламентської унії, метою якої було дбати за налагодження міжнародного правопорядку. В роботі XXV з'їзду Міжпарламентської унії, який відбувся в Берліні 23–28 серпня 1928 р. участь взяв О. Луцький. Він у своєму виступі розкритикував звіт генерального секретаря Унії

Крістіана Лянге через ігнорування ним права українського народу на самовизначення. Наголосив, що «ми є розчленована національна держава, не звичайна національна меншина... завданням української політики є всебічне і загальнонаціональне визволення» (Луцький, 1928). Вказував на порушення польською владою національних прав українців та інших меншин.

Гострі висловлювання українських делегатів щодо правомірності володіння Польщі українськими землями викликали невдоволення у польських кіл. Тому українських послів намагалися не допустити до участі у роботі міжнародних організацій.

Впродовж посольської каденції українські посли періодично звітували про виконану роботу. В основному відбувалося це на так званих «посольських вічах». На одному з таких віч, що відбулося в залі музичного товариства імені Миколи Лисенка у Львові 18 травня 1928 р., в присутності близько тисячі осіб, звітну політичну доповідь виголосили посли Дмитро Левицький, Остап Луцький та Володимир Целевич.

Під час перебування О. Луцького на посаді посла він продовжив працювати над утвердження економічної самодостатності українського народу. Багато хто з українців зі встановленням польського окупаційного режиму втратили роботу і можливість утримувати свою родину. Польська влада надавала пріоритет полякам-службовцям, полякам-колоністам, польським підприємцям, щодо забезпечення працею, землею, інвестиціями, захистом. Тому О. Луцький розгорнув на Стрийщині діяльність над відродженням української кооперації. Наприкінці 1920-х рр. кооперація набрала координованих і централізованих форм, була спроможною вести конкурентну боротьбу з польськими виробниками. Польська влада відповіла заходами з нейтралізації економічної самоорганізації українців. Тож О. Луцький, використовуючи свій посольський мандат, проводив дії на рівні свого округу, а також і на всіх окупованих польською владою українських землях, щодо захисту української кооперації. «Здобуття і закріплення господарської незалежності, – писав він, – є вічним завданням народу, бо без неї навіть здобута політична незалежність народу – пуста» (Коренець, 1931: 262). Крім того, він відстоював права українців на освіту рідною мовою та взагалі піднесення їхнього загальноосвітнього рівня, що мало корелюватися з національно-патріотичним вихованням.

Надзвичайно складним для політичної діяльності О. Луцького виявився початок 1930-х рр., який ознаменував різке загострення польсько-українських стосунків. Польська влада на тлі економічної депресії, ускладнення соціально-економічного становища населення, протестів проти політики колонізації, саботажної акції ОУН вдалася до масштабної каральної акції проти українського населення – «пацифікації».

Виглядає, що провадження бруталного карального «умиротворення» української спільноти

переслідувало ціль завадити невпинному зростанню самоорганізацію українства, обмежити його впливи на політичні процеси в державі. Навіть польські історики називають «пацифікацію» своєрідною формою передвиборчої кампанії уряду (Jurys, 1971: 268). Владі йшлося про те, щоб обмежити українське представництво в парламенті, зашкодити міжнародній діяльності українських посланців тощо. Для цього польська влада не зупинилась у виборі радикальних методів поборення українського опору. Під час повальних арештів, ув'язнили 33-х українських послів польського парламенту, всю президію УНДО з головою партії. О. Луцького не заарештували, тому він здійснював дії з відстоювання прав української спільноти, відновлення організованої єдності українства, підготовки до чергових парламентських виборів.

Висновки. Польська збройна окупація західноукраїнських земель змусила українську громадськість визначитися з методами досягнення права на самовизначення української спільноти. О. Луцький обрав для себе шлях боротьби за відродження Української державності політичними методами. Проте не був противником тих, хто хотіли досягти іншими методами цю мету. Навпаки, схилився до того, щоб українські легальні громадсько-політичні організації узгоджували свою діяльність з підпільними революційними структурами. Він відстоював ідею утворення єдиного українського національного фронту, що був можливим інструментом для здобуття політичного суверенітету українського народу. Під час виборів до польського парламенту 1928 р. О. Луцький наполягав на створенні спільного українського національного виборчого блоку. Більше того, вважав за потрібне узгодити кандидатів в посли або створити спільний виборчий блок національних меншин Польської держави. Вибори розглядав як можливість здійснювати легальну пропаганду українських ідей, які сприятимуть консолідації українців.

Остап Луцький розумів, що польська влада не допустить повноцінного українського самоврядування та ухвалення не вигідних собі законопроектів. Адже вже під час виборчої кампанії здійснювалися різноманітні перешкоди, щоб завадити українським кандидатам здобути мандати послів. О. Луцькому доводилося долати цю протидію польської влади, роз'яснювати членам партійної команди як організувати виборчий процес, щоб унеможливити провокацій та утисків. Незважаючи на очевидність втрати певної кількості мандатів через репресії польської влади, він вважав, що участь українських політичних організацій у виборах є потрібною. Мандат посла давав українським обранцям певний правовий захист від сваволі польських урядовців. Для українського суспільства його обранці у місцевих органах влади і польському парламенті були виразниками і захисниками інтересів національної спільноти як перед польською владою, так і на міжнародній арені.

В польському парламенті О. Луцький практично реалізував те, про що говорив на вибо-

рах. Заопікувався розбудовою українського національного життя у своєму Стрийському виборчому окрузі. Як фахівець з економіки увійшов в склад бюджетної, а згодом господарської комісії сейму. В ході роботи в цій комісії виступав за надання належного фінансового забезпечення української території. Критикував польську політику економічного визиску українських земель, перетворення їх в сировинний придаток Польщі, масового заселення польськими колоністами.

Під час участі в роботі міжнародних організацій доносив до представників делегацій інших

країн вимогу гарантувати українському народу право на самовизначення. В промовах О. Луцького на таких форумах лунала критика на адресу польської держави щодо порушення прав національних меншин, які зазнавали асиміляційних практик.

Питання парламентської діяльності О. Луцького з відстоювання українських інтересів не є вичерпаним у цій статті і потребує подальшого дослідження. Зокрема, перспективним є провести пошук інформації в архівних фондах, що містять матеріали польської поліції.

Література:

1. Juryś R. Szafar Pitaval polityczny. 1918–1935. Warszawa : Czytelnik, 1971. 548 s.
2. Гаврилів І. Західна Україна у 1921–1941 роках: нарис історії боротьби за державність. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2012. 469 с.
3. Деревінський В.Ф. Остап Луцький у визвольній війні за незалежність (1918–1921). *Краєзнавство*. 2018. № 4. С. 118–128.
4. Дрогомирецька Л. Остап Луцький – ідеолог та організатор українського кооперативного руху. *Галичина*. 2017. Ч. 29–30. С. 176–183.
5. Ільницький М. Розсипані перли: Поети «Молодої Музи». Київ : Дніпро, 1991. 712 с.
6. Качур А. Остап Луцький: (Пам'яті визначного українського громадського діяча). Вінніпег : Кооперативна Громада, 1952. 32 с.
7. Кедрин-Рудницький І. Життя–події–люди. Спомини і коментарі. Нью-Йорк : В-во «Червоної калини», 1976. 724 с.
8. Коренець Д. Торговельно-кооперативне шкільництво в Польщі. *Кооперативна республіка*. 1931. Ч. 7–8. С. 260–262.
9. Луцький О. 25-та конференція міжпарламентарної унії (Звідомлення учасника). *Діло*. 1928. 19 вересня. С. 1–2.
10. «Мобілізація» виборців. *Діло*. 1928. 24 лютого. С. 1.
11. Муза і чин Остапа Луцького / упор. В. Деревінський, Д. Ільницький, П. Ляшкевич, Н. Мориквас. Київ : Смолоскип, 2016. 936 с.
12. Передвиборчий підготовчий рух в краю. *Діло*. 1928. 1 лютого. С. 3.
13. Проект «Україна». Галичина та Волинь у складі міжвоєнної Польщі / за упоряд. М. Литвин. Харків : Фоліо, 2017. 441 с.
14. Сінкевич Є. Українсько-польські відносини (1918–2020). Черкаси: Вид-во ЧНУ, 2020. 145 с.

References:

1. Juryś, R. (1971). Szafar Pitaval polityczny [Shafar Pitaval political]. 1918–1935. Warszawa : Czytelnik. 548 s. [in Polish].
2. Gavryliv, I. (2012). Zakhidna Ukraina u 1921–1941 rokakh: narys istorii borotby za derzhavnist [Western Ukraine in 1921–1941: an outline of the history of the struggle for statehood]. Lviv : Vyd-vo Lvivskoi politekhniki. 469 s. [in Ukrainian].
3. Derevynskiy, V. (2018). Ostap Lutskiy u vyzvolnii viini za nezhalezhnist (1918–1921) [Ostap Lutskiy in the War of Independence (1918–1921)]. *Kraeznavstvo*. № 4. S. 118–128. [in Ukrainian].
4. Dragomyretska, L. Ostap Lutskiy – ideolog ta organizator ukrainskogo kooperatyvnogo rukhu [Ostap Lutskiy is an ideologue and organizer of the Ukrainian cooperative movement]. *Galychyna*. Ch. 29–30. S. 176–183. [in Ukrainian].
5. Pnytskyi, M. (1991). Rozsypani perly: Poety «Molodoi Muzy» [Scattered pearls: Poets of «Young Muse»]. Kyiv : Dnipro. 712 s. [in Ukrainian].
6. Kachur, A. (1952). Ostap Lutskiy: (Pamiati vyznachnogo ukrainskogo gramadskogo diiacha) [Ostap Lutskiy: (In memory of an outstanding Ukrainian public figure)]. Vinnipeg : Kooperatyvna Gromada. 32 s. [in Ukrainian].
7. Kedryn-Rudnyskiy, I. (1976). Zhytia–podii–liudy. Spomyny i komentari [Life-events-people. Memories and comments]. Niu-York : V-vo : Chervonoi ralyny». 724 s. [in Ukrainian].
8. Korenec, D. (1931). Torgovelnno-kooperatyvne shkilnytstvo v Polshchi. (Commercial and cooperative schooling in Poland). *Kooperatyvna Respublika*. Ch. 7–8. S. 260–262. [in Ukrainian].
9. Lutskiy, O. (1928). 25-ta konferentsiia mizhparlamentarnoi unii (Zvidomlenia uchasnyka) [25th Conference of the Inter-Parliamentary Union (Notice of the participant)]. *Dilo*. 19 veresnia. S. 1–2. [in Ukrainian].

10. «Mobilizatsiia» vybortsiv [«Mobilization» of voters]. *Dilo*. 24 liutogo. S. 1. [in Ukrainian].
11. Muza i chyn Ostapa Lutskogo [The muse and rank of Ostap Lutskyi]. (2016). / upor. V. Derevynskyi, D. Ilnytskyi, P. Liashkevych, N. Morykvas. Kyiv : Smoloskyp. 936 s. [in Ukrainian].
12. Peredvyborchyi pidgotovchyi rukh v kraiu [Pre-election preparatory movement in the region]. (1928). *Dilo*. 1 liutogo. S. 3. [in Ukrainian].
13. Proekt «Ukraina». Galychyna ta Volyn u skladi mizvoenoi Polshchi [Project «Ukraine». Galicia and Volyn as part of interwar Poland]. (2017). / za uporiad. M. Lytvyn. Kharkiv : Folio. 441 s. [in Ukrainian].
14. Sikevych, Ie. (2020). Ukrainsko-polski vidnosyny (1918–2020) (Ukrainian-Polish relations (1918–2020)). Cherkasy: Vyd-vo CHNU. 145 s. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 12.05.2023

The article was received 12 May 2023